

ART IN DEMOCRACY

AN COMHRAC AR SON LUACHANNA DAONLATHACHA TRÍ
SHÚILE EALAÍONTÓIRÍ COMHAIMSEARHTHA EORPACHA



Aontas Eorpach, 2023

Táirgeadh an foilseachán seo i Lucsamburg chun críocha faisnéise ar ócáid an taispeántais Art in Democracy ó bhailiúchán ealaíne Comhaimseartha Pharlaimint na hEorpa, agus é mar aidhm aige tagairt oideachasúil a sholáthar faoi chúlra agus oidhreacht ealaíonta na n-ealaíontóirí a bhfuil a gcuid saothar ar taispeáint, agus de. a rannchuidiú le hoidhreacht chultúrtha na hEorpa a chaomhnú agus a chur chun cinn.

Tá an foilseachán seo dírithe go dian ar úsáid neamhthráchtála laistigh d'áitreabh Pharlaimint na hEorpa. Tá cosc iomlán ar úsáid, atáirgeadh nó dáileadh neamhúdaraithe ábhar an fhoilseacháin seo. Féadfaidh úsáid bhreise íomhánna áirithe thar na cuspóirí atá beartaithe anseo a bheith teoranta ag cóipcheart na n-ealaíontóirí nó tríú páirtithe eile. Séanann Parlaimint na hEorpa gach dlíteanas a d'fhéadfadh teacht chun cinn maidir le húsáid neamhúdaraithe.

Tá toirmeasc ar aon atáirgeadh, oiriúnú, modhnú páirteach nó atarchur trí mheán teilifíse, cábla nó ar líne de na saothair de stóras SABAM, ach amháin le réamhúdarú SABAM. Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, rue d'Arlon 75- 77 à 1040 Bruxelles, Belgique.

Teil.: 02/286.82.80,
Idirlíon <http://www.sabam.be>
Mailto:visual.arts@sabam.be

CÉN FÁTH EALAÍN SA DAONLATHAS?	4
1. AN TAONTAS EORPACH. TIONSCADAL TÓGÁLA NA HEORPA. DAONLATHAS AGUS RIALACHA AN CHLUICHE	6
2. RANNPHÁIRTÍOCHT SHIBHIALTA AGUS PHOLAITIÚIL	10
3. CAIDREAMH NA SAORÁNACH LEIS AN RIARACHÁN POIBLÍ AGUS LEIS AN GCEARTAS	12
4. RIOSCAÍ AGUS CONTÚIRTÍ DON DAONLATHAS.	14
5. NA MEÁIN CHUMARSÁIDE AGUS AN DAONLATHAS	20
6. DAONLATHAS AGUS CLAOCHLUITHE UIRBEACHA	24
7. DAONLATHÚ NA HEALAÍNE	26
NÓTAÍ	29
ACMHAINNÍ BREISE	30

ÍOSLÓDÁIL AN PACÁISTE
OIDEOLAÍOCH D'OIDEOIRÍ
AGUS TABHAIR AN
TAISPEÁNTAS CHUIG
AN SEOMRA RANGA



CÉN FÁTH EALAÍN SA DAONLATHAS?

Cad is daonlathas ann? Cén fáth ar ghlac an tAontas Eorpach le luachanna daonlathacha? Cuimsíonn Bailiúchán Ealaíne Comhaimseartha Pharlaimint na hEorpa líon suntasach píosaí ealaíne a d'fhéadfadh cabhrú chun aghaidh a thabhairt ar na ceisteanna sin, agus léargas a thabhairt dúinn ar an gcaoi ar léirmhíniú fisealaíontóirí ó thíortha éagsúla na mór-roinne an daonlathas.

Is féidir na saothair ealaíne roghnaithe a shainmhíniú mar fhéideanna criticiúla agus pearsanta de gach duine de na healaíontóirí atá luaite, a bhfuil seasaimh shoiléire acu i bhfabhar an daonlathas a chosaint trína léiriúcháin. Rannchuidíonn siad leis an bhfeasacht a threisiú maidir leis an ngá atá le seasamh ar son saoirsí daonlathacha, agus béim á leagan acu ar an dualgas fanacht ar an airdeall agus a bheith rannpháirteach i bpróisis atá chomh cinntitheach leis na toghcháin Eorpacha. Sa chomhthéacs sin, meabhraíonn siad dúinn go bhfuil ról ag saoránaigh na hEorpa maidir leis an daonlathas a chosaint trí vótáil sna toghcháin Eorpacha atá le teacht i mí an Mheithimh 2024.

Ina theannta sin, tá sé mar aidhm ag insint an taispeántais peirspectíochtaí luachmhara a chur ar fáil maidir leis na príomhghnéithe a éilíonn aon daonlathas folláin, amhail urraim dá rialacha maidir le cluiche agus rannpháirtíocht pholaitiúil riachtanach ón tsochaí. Cé is moite de shaincheisteanna ábhartha eile a bhaineann le dúshláin agus a dhéanann tástáil ar ár luachanna daonlathacha, amhail an caidreamh idir saoránaigh agus institiúidí, ról na mórmheáin maidir le faisnéis shoiléir iontaofa a chur ar fáil, teorainneacha chumhacht na Stát i bhfianaise shaol príobháideach agus thionscnaimh na saoránach, nó gluaiseachtaí imirce agus trasteorann.

Chaith roinnt treochtaí tábhachtacha san ealaín chomhaimseartha súil machnamhach agus criticiúil ar réaltachtaí sóisialta agus polaitiúla an domhain nua-aimseartha, go minic le dáileog íoróin, searbhais, sceipteachais nó ainneise. Sa chiall seo, tá siad tréithrithe go láidir ag an tiomantas intleachtúil, eiticiúil agus, i gcásanna áirithe, tiomantas polaitiúil oscailte a ghlac an oiread sin ealaíontóirí sa 20ú agus 21ú haois.

Is minic gur féidir le healaíne dearadh criticiúil a ghlacadh a théann isteach agus a sháraíonn an chuma simplí atá ar ár saol laethúil chun gnéithe de nach dtugtar faoi deara go minic a nochtadh, chun aird a tharraingt ar fhírinní míchaoithiúla, agus saincheisteanna eiticiúla agus stairiúla a ardú. Is é seo an ealaín atá beartaithe chun rabhadh agus comhairle a thabhairt, tráchtairacht shoiléir a dhéanamh agus smaointe a spreagadh.

Is uirlis chumhachtach í an ealaín chun cumarsáid a dhéanamh agus feasacht a ghiniúint faoi fhadhbanna éagsúla, ós rud é go gceadaíonn sé léiriú a dhéanamh ar bhealaí nach ndéantar leis an teanga scríofa nó labhartha. Tá an cumas ag an ealaín bogadh agus nascadh. Tá sé de chumas ag an ealaín smaointe agus idéanna a mhúscailt, agus a bheith mar thúsphointe d'idirphlé sibhialta, do chomhráite níos doimhne faoin méid atá ábhartha don phobal, agus chun briseadh tríd an bpolárú a bhaineann le roinnt saincheisteanna.¹

I lánléargas reatha na n-amharcealaíon tá treochtaí ann le haimneacha ar nós Artivism, Ealaín Rannpháirtíochta, Ealaín Phobail, Ealaín Éiceolaíoch, etc., lena dtuigtear feidhm na healaíne mar arm agóide, mar léiriú ar shaincheisteanna agus ar fhadhbanna de chineál polaitiúil, a bhféadfaí díospóireacht a dhéanamh orthu dá bhí sin sa daonlathas.

Beidh an ealaín, mar sin, ina modh cumarsáide agus ina huirlis pholaitiúil atá dírithe ar athrú agus ar chlaochlú na sochaí: teanga a sháraíonn an saol acadúil agus saol an mhúsaem chun bogadh ar aghaidh go ceantair eile agus lucht féachana níos leithne a bhaint amach. Bhí sé sin ar cheann de na huailmhianta a spreag, faoi straitéisí agus cuspóirí éagsúla, teacht chun cinn roinnt avant-gardes ealaíne an 20ú haois, cosúil le Dadachas, Osréalachas nó níos déanaí Ealaín Choincheapúil.

Níl mórán tionscnamh ealaíne, curtha in iúl i gcomharghrúpaí nó i ngluaiseachtaí, a ghlac an focal “daonlathas” ina n-ainm. Tharla cás inar úsáideadh an téarma, agus é á ionchorprú in ainm chomharghrúpa ealaíne, in 1974 nuair a bunaíodh an grúpa “Artists for Democracy”, [Ealaíontóirí ar son Daonlathas], a shaothraigh: “aidhm shoiléir agus thabachtach: dlúthpháirtíocht le coimhlíntí polaitiúla idirnáisiúnta a chur in iúl. Ní hamháin gurb ionann na cleachtais thurgnamhacha ealaíonta a ghlac an grúpa agus bealaí nua chun ealaín a dhéanamh, ach modhanna malartacha chun smaointe polaitiúla a chur in iúl agus gníomhartha polaitiúla a léiriú. (...) Léirigh Ealaíontóirí ar son Daonlathas dlúthpháirtíocht mar ghníomh cruthaitheach polaitiúil”.²

Níor cheart dearmad a dhéanamh gur cruthaíodh na saothair ealaíne atá mar chuid den taispeántas seo, cosúil le go leor eile atá le feiceáil i mbailiúcháin agus i dtaispeántais ar fud na hEorpa, ón bhféidearthacht a chuireann sochaí dhaonlathach ar fáil do dhaoine aonair a dtuairimí agus a smaointe a chur in iúl go neamhshrianta ar bhealaí éagsúla. Ceann de na bealaí cumarsáide sin is ea an ealaín, atá nasctha le forbairt na faisnéise agus na smaointeoireachta criticiúla, mar a d'aithin Parlaimint na hEorpa:

“Tá cur chun cinn na héagsúlachta cultúrtha Eorpaí agus na feasachta ar fhréamhacha coiteanna bunaithe ar shaoirse an léirithe ealaíonta, ar chumas agus inniúlachtaí ealaíontóirí agus oibreoirí cultúrtha, ar earnálacha cultúir agus cruthaitheachta atá faoi bhláth agus athléimneach a bheith ann sa réimse poiblí agus príobháideach agus ar a gcumas a saothair a chruthú, go mbeidís nuálach, agus a saothair a léiriú agus iad a dháileadh ar lucht féachana Eorpach mór agus éagsúil”.³

“De bhíri gurb ionann an Eoraip agus saibhreas ollmhór na héagsúlachta cultúrtha, sóisialta, teanga agus reiligiúnacha; de bhíri, sa chomhthéacs seo, go bhfuil na comhluchanna a choimeáddann ár sochaithe le chéile, amhail an tsaoirse, an ceartas sóisialta, an combhionannas agus an neamh-idirdhealú, an daonlathas, cearta an duine, an smacht reachta, an chaoifhulaingt agus an dlúthpháirtíocht, rithábhachtach do thodhchaí na hEorpa; (...) á chur i dtreis an méid a chuireann an léiriú ealaíonta Eorpach leis an éagsúlacht chultúrtha agus an ról atá aige, dá bhíri sin, maidir le luachanna an Aontais a scaipeadh agus maidir le saoránaigh na hEorpa a spreagadh chun smaointeoireacht chriticiúil a fhorbairt (...)”⁴

1. AN TAONTAS EORPACH. TIONSCADAL TÓGÁLA NA HEORPA. DAONLATHAS AGUS RIALACHA AN CHLUICHE

Cuirimid tús leis an aistear ealaíonta seo timpeall ar an daonlathas le sraith saothar lena chruthaítear físeanna dearfacha agus spreagúla faoi chur i gcrích an tionscadail Eorpaigh.

Ag deireadh na 1980idí, chruthaigh **Françoise Schein** sraith painéal a bhí inchomparáide le rilífí, ar féidir a dtagairtí foirmiúla a fháil i bpleananna forbartha uirbí cathracha móra nua-aimseartha nó i léarscáileanna de bhealaí bonneagair agus cumarsáide (línte meitreo agus traenach, príomhbhóithre, aerbhealaí).

Tá a **Ideoglyphe Européen (1988)** comhdhéanta de phatrún casta de bhealaí agus treonna chrosacha, atá forshuite ar dhromchla miotail atá meirgeach d'aon ghnó; líonra de bhóithre casta ina bhfuil bolgáin leictreacha beaga bídeacha atá ag glioscarnach, suite san áit ina mbeadh príomhchathracha an Aontais ar léarscáil den mhór-roinn. Tá sraith cloig bheaga mar choróin ar an ensemble a léiríonn na criosanna ama, ar cheart, de réir rún Schein, a shocrú i gceart mar chomhartha tuiseana agus comhaontaithe i measc na dtíortha: "mettre des montres à l'heure = signe de l'entente, accord".⁵

In 1997, nuair a fuarthas agus nuair a cuireadh an saothar ealaíne i láthair i bParlaimint na hEorpa, thug Schein sainmhíniú ar an bpainéal-rilíf seo mar "saothar teibí a phléann go deimhin le téama na tógála Eorpaí. Ag cur síos ar theorainneacha na mór-roinne atá ag gluaiseacht agus faoi lán seoil, ceapadh an saothar seo dhá bhliain roimh thitim Bhalla Bheirlín. Tairngeartach ar imeacht a chroithfeadh an Eoraip tar éis an Dara Cogadh Domhanda, rinne mé an dealbh seo tar éis dom a bheith i mo chónaí i Nua-Eabhrac ar feadh deich mbliana, tréimhse fhada neamhláithreachta agus coimhthís a thug deis dom a thuiscint gan dabht, a bhíochas leis an bhféachaint sin ón taobh amuigh, an comhtháthú atá ann i measc tíortha uile na hEorpa, comhtháthú cruthaithe ag daoine aonair: na hEorpaigh".⁶

Thug Schein sainmhíniú freisin ar an Ideoglyphe mar an chéad cheann i sraith fhada de shaothair mhóra a rinne sí ó 1989. Ina theannta sin, ghlac a tionscadal ealaíne uirbí idirnáisiúnta, a forbraíodh i stáisiúin mheitreo éagsúla i bpríomhchathracha na hEorpa, bunchúis: an líonra, agus é mar aidhm aige an dlúthchaidreamh idir an t-eolas agus an daonlathas a chur in iúl.⁷

Réad suaitheanta eile a dhéileáilann le príomhfheidhm Pharlaimint na hEorpa mar inneall an daonlathais pharlaimintigh ar an mór-roinn, is ea **Parlaimint na hEorpa (1979)**. Dhear an t-údar, John Vassar House, réad a chuireann compás mór, astraláib nó ionstraim loingseoireachta eolaíochta i gcuimhne, rud a léiríonn go siombalach tráth ar leith i stair an tionscadail Eorpaigh, in 1979:

"Déantar comóradh sa phíosa Parlaimint na hEorpa ar thoghcháin 1979 agus is ionann é agus tráth a bhfuil roinnt tíortha Eorpacha ar tí ballraíocht a ghlacadh. Tá na tíortha atá ann cheana mar chuid den fáinne lena gcruth dinge sainiúil chun ciorcal soladach a chruthú. Tá baill nua réidh le bheith páirteach mar chuid d'fhórsa lártheifeach".⁸

Ina theannta sin, ionchorpraidh i mhoirfeolaíocht na dealbhóireachta tagairt shuntasach do roinnt na gcumhachtaí laistigh den Chomhphobal Eorpach:

"Léiríonn an fáinne beag lannaithe a imrothlaíonn faoina ais de 3 bhioráin – a sheasann don chomhairle, don Choimisiún agus don Bheithiúnacht – meicníocht na bhfeidhmeanna neamhrechtúla".⁹

Rinneadh meicníocht rothlach spéisiúil de na príonsabail spreagúla sin, compás samhailteach nó uaireadóir a léiríonn, agus é suite ag claonadh dinimiciúil ar a ais, gluaiseachtaí gníomhaíochta a chomhordaíodh idir na tíortha a bhí páirteach san Aontas Eorpach in 1979 agus iad siúd a bhí ag fanacht le bheith páirteach go luath.

Tar éis dó an dealbh seo a dhearadh mar "chuidimheachán físiúil ar an nóiméad fíor-stairiúil nuair a bhí an chéad vótáil chomhchoiteann ar siúl do Pharlaimint na hEorpa", chuir Vassar leideanna breise ar fáil maidir lena bhrí: "Is iad na 9 mBallstát na heilimintí dinge den fháinne, agus tá gach ceann acu de réir a láidreachta vótála. Léiríonn a ndromchlaí seachtracha indibhídiúlacht na dtíortha, agus léiríonn dromchla inmheánach an fháinne a gcomhleá in aonad amháin: Parlaimint na hEorpa.

Tugann trí ghluaiseacht tuathalach ar an bhfáinne laistigh faoi seach ar ais an Fhrainc – an Ghearmáin, Benelux – an Iodáil agus an Danmhairg – an Bhreatain Mhór – Éire mar chroineolaíocht de chomhoibriú Eorpach le déanaí. Tá an Ghréig ag fanacht le dul isteach sa chiorcal. Is éard atá sa bhonn, mar shiombail ar na toghthóirí, sreabhadh sruthanna polaitiúla éagsúla ar a bhfuil struchtúr iomlán na Parlaiminte ag brath. Tagann na sruthanna sin le chéile mar fhórsa cinéiteach, rud a thugann spreagadh do ghníomhaíochtaí na Parlaiminte".¹⁰

Bhí ionadaíocht ag an seomra ina raibh cónaí ar chumhacht reachtach an Chomhphobail Eorpaigh in **Hémicycle Strasbourg (1987)**, a léiríonn gné den seomra tionóil ina sheisiún iomlán faoi chathaoirleacht P. Daenkert in 1987, tógtha is dócha ó ghrianghraf den tréimhse agus léirithe go pictiúrtha ag **John Goudie Lynch** le cruinneas doiciméadach agus slacht theicniúil.



Grianghraf seolta ag J. G. Lynch: bronnadh an tsaothair ealaíne i bParlaimint na hEorpa, ca. 1987-1988

In aice leis seomra tionóil mór eile de chuid Pharlaimint na hEorpa, sa Bhruiséil, tá **Confluences (1989)** ollmhór de chuid an dealbhóra Beilgeach **Olivier Strebelle**, ag dul in aghaidh na domhantarraingthe mar cheann de na saothair is dána dá chuid go teicniúil. Thóg an t-ealaíontóir fíor-chrann cruach, stoc láidir sorcóireach a ardaíonn agus a leathnaíonn amach i líon mór feadáin a ghrúpáiltear ina nglacáin a thagann le chéile, a scaipeann amach agus a bhíonn ag luascadh in aistriam an Fhoirgneamh Spaak. Struchtúr saor agus orgánach ar siombail é, mar a thugtar le fios ina theideal, ar réimse meascáin agus cruinnithe, de bhráithreachas agus de dhea-thuiscint nach mór do náisiúin na hEorpa iarracht a dhéanamh iad a choinneáil ina gcuid malartuithe agus ina gcomhfhiontair.¹¹



OLIVIER STREBELLE (1927–2017)

An Bheilg

CONFLUENCES, 1989

Cruach dhosmálta shnasta; 3200 x 1400 x 1300 cm

Arna bhronnadh ag an ealaíontóir in 1992



FRANÇOISE SCHEIN (*1953)

An Bheilg

IDEOGLYPHE EUROPÉEN, 1988

Painéal miotail meirgeach; 200 x 200 x 40 cm

Arna bhronnadh ag Suzanne Delevoy in 1996



JOHN VASSAR HOUSE (1926–1982)

Stáit Aontaithe Mhéiriceá

PARLAMENTO EUROPEO 1979, 1979

Cré-umha ar sheastán adhmaid; 95 x 165 cm

A bronnaíodh ar Uachtarán Colombo ó Stát na hIodáile in 1979



JOHN GOUDIE LYNCH (*1946)

An Ísiltír

HÉMICYCLE STRASBOURG, 1987

Ola ar phainéal; 96 x 194 cm

Arna bhronnadh ag an ealaíontóir

2. RANNPHÁIRTÍOCHT SHIBHIALTA AGUS PHOLAITIÚIL

Portráid Paul Henry Spaak le Fabian Edelstam, póstaer de Dhuais Sakharov um Shaoirse Smaointeoireachta (eagrán 1993), agus clóscríobhán Josef Antall – fianaise ar ghníomhaíocht intleachtúil agus pholaitiúil a úinéara, tagraíonn siad go léir do charachtair pharaidímeacha atá ionadaíoch ar an gcomhrac ar son na saoirse agus luachanna daonlathacha san Eoraip: samplaí eiseamláireacha den chaoi ar gnéithe bunriachtanacha iad an tiomantas, an obair mhór agus an cheannaireacht atá ag pearsana polaitiúla áirithe chun an daonlathas parlaiminteach a thionscnamh agus chun go mbeidh rath air.

Teastaíonn laochra ón daonlathas, ní hamháin an pobal agus lucht clúiteach, ach freisin na laochra anaithnide, amhail na gnáthdhaoine atá i gcorpas grianghrafadóireachta **Paul Graham**; daoine a léiríodh go minic ar bhealach neamhfhoirmeálta agus spontáineach, ar an tsráid nó taobh istigh. I ngrianghraf an Bhailiúchán Ealaíne, tá na daoine céanna sin i láthair, go paradacsúil, trína neamhláithreacht i gcúinne beag i gcathair Bhéal Feirste, áit a bhfuil binse concreite simplí ann.

Ar an láimh eile, an *Wähle* gouache! (1979), - le **Jörg Immendorff** - péintéir a thuig an ealaín mar ábhar ceartúcháin ar ghearáin shóisialta agus pholaitiúla - san am nuair a léirigh sé a shraith pictiúr is cáiliúla, *Cafe Deutschland* (1977-1982)¹² -. An obair bheag seo ar pháipéar - *Wähle!* - is spreagadh paiseanta é labhairt amach gan srian agus rogha a dhéanamh idir roghanna éagsúla, rud a thabharfadh le fios rannpháirtíocht ghníomhach i gcúrsaí a bhaineann leis an saol sibhialta.



PÓSTAER DE DHU AIS SAKHAROV UM SHAOIRSE SMAOINTEOIREACHTA(1993)



FABIAN EDELSTAM (*1965)

An tSualainn

PORTRÁID DE PAUL-HENRI SPAAK, 2013

Meáin mheasctha ar chanbhás; 140 x 110 cm

Arna bhronnadh ag an ealaíontóir in 2014



PAUL GRAHAM (*1956)

An Ríocht Aontaithe

GAN TEIDEAL, BÉAL FEIRSTE (BINSE COINCRÉITE), 2008

Grianghraf ar alúmanam; 75 x 100 cm

A ceannaíodh tríd an nGaileraí Anthony Reynolds (Londain) in 1993



JÖRG IMMENDORFF (1945–2007)

An Ghearmáin

WÄHLE, 1979

Gouache ar pháipéar; 28 x 21 cm

A ceannaíodh tríd an nGaileraí Rudolf Zwirner (Köln) in 1983



CLÓSCRÍOBHÁN JOSEF ANTALL. AN UNGÁIR

Hungary

Bailiúchán Ealaíne agus Cultúir Pharlaimint na hEorpa

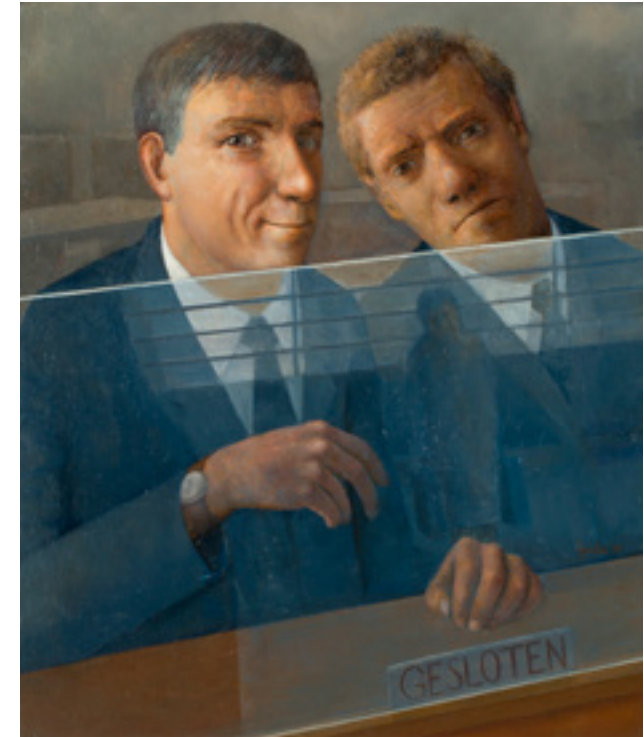
3. CAIDREAMH NA SAORÁNACH LEIS AN RIARACHÁN POIBLÍ AGUS LEIS AN GCEARTAS

Is é an caidreamh idir saoránaigh agus institiúidí – idir rialtasach agus neamhrialtasach – a bhíonn faoi ualach mímhúiníne i bhfad ró-mhínic, an téama bunúsach is féidir a thabhairt faoi deara i roinnt saothar sa bhailiúchán, mar shampla **Girokantoor** de chuid **John Goudie Lynch (1983)** agus **Power is Work, is Work is Power (1990)** de chuid **Hannah Collins**.¹³

J. G. Taispeánann péintéireacht Lynch fuinneog oifige seirbhíse a d'fhéadfadh a bheith mar chuid de bhanc, aireacht nó gníomhaireacht phoiblí. Má táimid go dlúth, tabharfaimid faoi deara go léiríonn duine sa ghloine – bean a iompraíonn dhá mhála nó dhá mhála – agus gothaí débhríoch, deacair a dhéanamh amach, de bheirt fhostaithe nó oifigigh, atá ar foscadh taobh thiar den ghloine leis an comhartha – “Gesloten” – a thugann rabhadh go bhfuil an bhunaíocht dúnta cheana féin. Cás laethúil, péinteáilte agus frámaithe ag Lynch, a ghlacann gné pharaidímeach agus chriticiúil, ag cur béim ar an gcumhacht ag diúltú cumarsáide agus cúnamh (an institiúid nó an riarachán) don tsaoránach a thagann chun iarratas a dhéanamh.

Cuirtear níos mó béime ar an t-achar sin, atá dosháraithe de réir dealraimh, i diptic ghrianghrafadóireachta Hannah Collins, *Power is Work, Work is Power (1990)*, áit a bhfuil Abhcóide na Banríona léirithe sa phictiúr agus sainithe ag siombail na cumhachta polaitiúla, an folt bréige, ag iompú a dhroim ar an lucht féachana agus á nochtadh féin mar dhuine neamhphearsanta agus dorochtana.

I gcodarsnacht leis an dá shaothar roimhe seo, bhuaileann líníocht bheag Galli muid mar dhúthracht éadrom agus neamhinníoch i leith na hoifige slándála sóisialta nó pinsin.



JOHN GOUDIE LYNCH (*1946)

An Ísiltír

GIROKANTOOR, 1983

Ola ar phainéal; 60 x 52 cm

A ceannaíodh ón ealaíontóir in 1983



GALLI (*1944)

An Ghearmáin

AN DAS VERSORGUNGSAMT (CHUIG NA HOIFIGE LEASA SHÓISIALAIGH), 1983

Crián ar pháipéar; 30 x 21 cm

A ceannaíodh tríd an nGalerie Georg Noehlfel in 1983



HANNAH COLLINS (*1956)

An Ríocht Aontaithe

POWER IS WORK, WORK IS POWER, 1990

Prionta Airgid Geilltín; (diptic) 120 x 190 cm an ceann

A ceannaíodh ón ealaíontóir in 1993



4. RIOSCAÍ AGUS CONTÚIRTÍ DON DAONLATHAS.

Is téamaí agus ábhair inni iad polarú coinbhleachtaí agus easaontais idir pobail éagsúla, eagla roimh an todhchaí agus faireachas agus rialú iomarcach ar dhaoine aonair, a léirítear i sraith saothair a léiríonn staideanna géarchéime agus míshuaimhnis, rud a spreagann sinn chun seasamh comhfhiosach a ghlacadh vis-à-vis na réaltachtaí a léirmhíonann siad.

Rinne **Willie Doherty** grianghraf de thírdhreach uirbeach, sráid sceirdiúil ina áit dhúchais i nDoire faoi bhrat cheobhrán lonrúil; na háitritheoirí, as láthair nó faoi ghlas ina dtithe. Ag baint úsáid as éilips, léiríonn sé staid atá marcáilte ag foréigean ceilte agus teannas, agus cuireann sé lipéad air leis an bhfocal Endurance — a léiríonn frithbheartaíocht, díongbháilteacht, ionracas.¹⁴

Dá bhrí sin, téann Doherty i muinín nasc idir an focal agus an íomhá, a bhí á cleachtadh cheana féin sa 20ú haois ag Dadachas, Osréalachas agus níos déanaí ag Ealaín Choincheapúil. Úsáideann sé an acmhainn shéimeantach sin ag tagairt don choimhlint stairiúil, pholaitiúil agus shóisialta a tharla i dTuaisceart Éireann, agus déanann sé tagairt do na teachtaireachtaí agus na graifítí a scríobh an dá thaobh ar bhallaí Dhoire agus iad ag féachaint i dtreo a chéile.¹⁵

Is teachtaireachtaí gonta iad seo agus, ar an gcéad amharc, teachtaireachtaí dothuigthe, cosúil leo siúd atá scríofa ar an diptic: *Many have eyes but cannot see* (1992). Ar na sciatháin chlé agus dheis b'fhéidir go dtagraíonn na focail: "caochspota" agus "pointe éalaithe" do na caochspotaí marbha nach sroicheadh faireachas, cibé acu trí cheamaráí nó trí phatróil.¹⁶

An tsúil a bhfuil an cumas aici réimsí áirithe den chríoch agus den saol sóisialta a fheiceáil agus a scrúdú go neamhaireach, is gné shuaithe íocónagrafach í i bpíosa grianghrafadóireachta reitreo-shoilsithe de chuid an dís *TwoFourTwo - Believe in me* (2005), áit a bhfuil caipín mhór súl an duine ag seasamh amach taobh thiar de ghreille miotail cosúil le barraí príosúin.

Ag tarraingt ar chomhthéacs stairiúil-shóisialta ar leith, chruthaigh Doherty íomhá — Endurance [Seasmhacht] — a bhféadfaí a bhrí, dá ndéanfaimis neamhaird ar a cúlra geografach agus polaitiúil, a bhaint go cineálach chuig aon áiteanna agus cásanna eile ina gcoinníonn an tsochaí shibhialta frithbheartaíocht thacúil chiúin in aghaidh bagartha. Ina theannta sin, baineann obair Doherty leis an toil chun cuimhne na n-imeachtaí as ar eascair an choimhlint a choinneáil beo. Uathu sin, is féidir rabhadh a tharraingt faoin ngá atá le cumas sibhialta agus cruthaitheach na sochaithe a mhéadú chun fadhbanna a réiteach go síochánta, comhar a chur chun cinn agus cásanna míchuibheasacha, foréigneacha a sheachaint cosúil leis an gceann a léirítear in *The Convert* (1992) de chuid **James Hanley**.¹⁷

Nuair a dhéantar an Stát a chlaochlú ina ghairesc scanrúil nach bhfónann do na saoránaigh ach a bhíonn á n-úsáid agus a dhéanann ionradh ar a bpríobháideachas, glacann sé mar sin foirm Leviathan miotaseolaíoch. Is féidir é seo a fheiceáil, ag teacht chun cinn ón aigéan, i bpainéal lárnach Thriptic Apacailipteach Andrey Daniel: Triológ: The Elusive Meaning of Cause and Effect: To Bruegel, The Mating Season of the Leviathans, The Death of Worker X (2009).

Is dócha go ndéanann Daniel tagairt do Leviathan (1651) de chuid Thomas Hobbes ina dhéantar ómós a thabhairt don phéintéir ón séú haois déag, Pieter Brueghel the Elder. Go sonrach, bheadh sé ag tagairt do cheann de shárshaothair Brueghel: Dulle Griet (ca. 1564) - Bailiúchán an Mhúsaem Mayer van den Bergh, Antwerp -, ina bhfuil an príomh-charachtar, Dulle Griet, ag féachaint isteach i mbéal ifrinn, atá pearsanaithe mar aghaidh leviathan.¹⁸

Ar an gcaoi chéanna go bhféadfaí pictiúir Brueghel a fheiceáil sa 16ú haois mar dhoiciméid fhísiúla de chultúr an phobail, is gnáthdhaoine ón 21ú haois iad na carachtair i dtriptic Daniel: turasóirí ar an bpainéal ar chlé, oibríthe tógála ar an bpainéal ar dheis; iad go léir, go tobann, ag fulaingt suaiththeadh cosmach a chuireann isteach go mór ar a saol.

Sa Bhulgáir, aithníodh Daniel mar "ealaíontóir, ceannaire pobail, comhghleacaí, meantóir, bhunaigh sé é féin mar dhuine de na daoine is mó le rá san ealaín ag brú péintéireacht na Bulgáire chun cinn ag deireadh an 20ú agus ag casadh an 21ú haois". Mar a thug duine de na heolaithe is fearr ar shaothair an phéintéara le fios, mhaígh Daniel agus chreid sé gur cheart d'ealaíontóirí brí a shintéisiú: "Agus mura bhfoghlaimimid brí a chumadh, brí a shintéisiú dúinn féin agus do dhaoine eile, do ghrúpaí an-mhór daoine, is amhlaidh a bheidh an saol seo gan mheabhair gan mhothú de chineál éigin".¹⁹

Tá contúirtí agus tubaistí eile — seimhlitheoireacht, cogadh, loitiméireacht, etc. — a chuireann an daonlathas agus an tsaoirse i mbaol freisin, léirithe go grinn ag **Flo Kasearu** i sraith línióchtaí *Fears of a Museum Director* (2014). Tá tábhacht níos doimhne ag baint leis na radhairc seo a bhfuil cuma ghreannmhar orthu: cuireann siad in iúl an eagla atá orthu go mbeadh todhchaí éiginnte ann trí chur chuige a bheadh duine ag súil leis i gcartúin iriseoireachta, trí stór cásanna foireneacha agus tubaisteacha ina bhféadfadh aon institiúid phoiblí nó phríobháideach a bheith páirteach ann a thaispeáint.

Faigheann an baol a bhaineann le smaointeoireacht agus coimhthiú neamhchriticiúil léiriú cruinn fáthchiallach san ola ar adhmad ag Yannis Gaitis: *The Parade* (An Paráid) (1983). Anseo, léiríodh prionsabail an róphlódaithe, na síolteagaisc agus na homaiginíthe, rud a léiríonn go bhfuil coitiantacht an duine claochlaithe ina dtréad líneach agus coimhthithe de dhaoine comhionanna daonna ina seasamh i sraitheanna forluiteacha. Tugann Gaitis beagán den ghreann don slua docht seo daoine, rud a chuireann ar ár gcumas an léiriú seo ar chóras sóisialta atá an-aonfhoirmeach a mheas ar bhealach níos éasca.

Faoi dheireadh, spreagann **Dan Wolgers** mothú éiginnteachta le *End of the public road* (Deireadh an bhóthair phoiblí) (1995), áit ar féidir leis an lucht féachana é féin a aithint i dtiománaí na feithicle a léirítear sa chomharthaíocht mhiotalach gorm a chuirtear ar imeall an bhóthair. Má thógaimid an bóthar poiblí mar íomhá mheafarach den tsibhialtacht agus den smacht reachta, is féidir linn a mheas ansin gur rabhadh débhríoch é an grianghraf seo faoin méid is féidir a fheiceáil thar an raon feidhme ina rialaíonn prionsabal na deimhneachta dlíthiúla.



WILLIE DOHERTY (*1959)

An Ríocht Aontaithe

ENDURING, DOIRE, 1992

Grianghraf dubh agus bán ar alúmanam, 125 x 190 cm

A ceannaíodh trí Matt's Gallery (Londain) in 1993



DAN WOLGERS (*1955)

An tSualainn

HÄR SLUTAR ALLMÄN VÄG (SRAITH)

END OF PUBLIC ROAD III (DEIREADH AN BHÓTHAIR PHOIBLÍ), 1995

Cibeacróm, eagrán 1/3; 162 x 196 cm

A ceannaíodh ó Patrik Förberg



WILLIE DOHERTY (*1959)

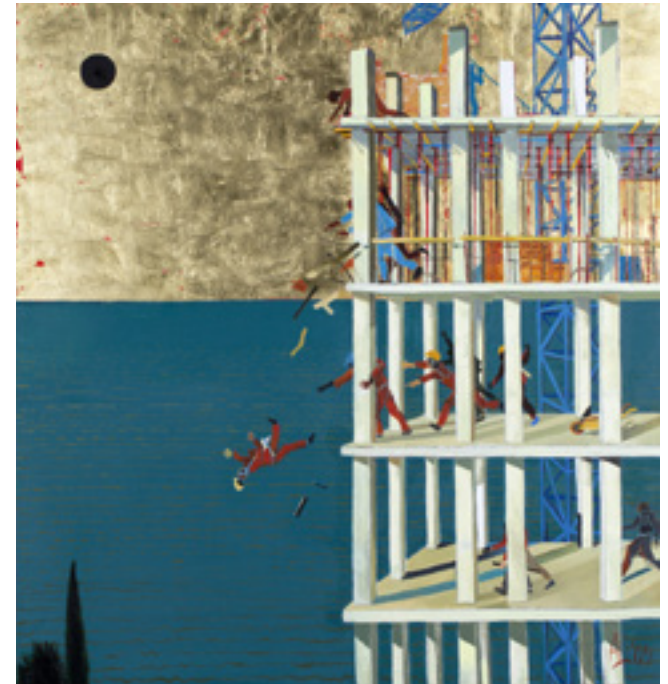
An Ríocht Aontaithe

MANY HAVE EYES BUT CANNOT SEE, 1992

Grianghraif Cineál C le téacs (diptic) (ar chlé: Pointe éalaithe, ar dheis: caochspota); 122 x 184 cm (an ceann)

Lipéadaithe (ar chúil) A ceannaíodh tríd an nGailearaí Oliver Dowling (Baile Átha Cliath) in 1992





ANDREY DANIEL (1952–2019)

An Bhulgáir

TRÍOLÓG: THE ELUSIVE MEANING OF CAUSE AND EFFECT, 2009

TO BRUEGEL; THE MATING SEASON OF THE LEVIATHANS; THE DEATH OF THE WORKER X

Ola ar chanbhás; 170 x 160 cm an ceann (triptic)

Inisealacha curtha leis agus dátaíthe (ar chlé níos ísle do na painéil ar chlé agus sa lár, níos ísle ar dheis don phainéal ar dheis)

A ceannaíodh ón ealaíontóir in 2011



FLO KASEARU (*1985)
An Eastóin
FEARS OF A MUSEUM DIRECTOR, 2014
Peann luaidhe, páipéar
65 x 50 cm (an ceann)



JAMES HANLEY (*1965)

Éireann

THE CONVERT, 1992

Ola ar chláir, 175 x 121 cm

Dátaithe agus dar teideal (ar chúl)

A ceannaíodh ón ealaíontóir in 1993



TWO/FOUR/TWO

(GRÚPA EALAÍNE A CRUTHAÍODH IN 1996)

COSTAS MANTZALOS (*1963) & CONSTANTINOS KOUNNIS (*1973)

An Chipir

BELIEVE IN ME, 2005

Grianghraf, peirspéacs, miotal, solas; 62 x 60 cm

A ceannaíodh ó na healaíontóirí in 2007



YANNIS GAITIS (1923–1984)

An Ghréig

THE PARADE [AN PARÁID], 1983

Ola ar adhmaid; 160 x 115 cm

Sínithe (ar chlé níos ísle)

A ceannaíodh ón ealaíontóir in 1983

5. NA MEÁIN CHUMARSÁIDE AGUS AN DAONLATHAS

Is saincheist é an caidreamh idir cumhacht, na meáin agus an pobal a léirítear go láidir in oibreacha Olaf Metzel agus Antoni Clavé. I bpíosa Metzel, le ton níos sainráite agus gríosaitheach, léirítear feidhmiú an tiontú faisnéise preasa i saghas laoch órphlátáilte.

Is téama a thagann chun cinn arís agus arís eile in ealaín **Olaf Metzel** é an chumhacht chun eolas a thabhairt – ach freisin chun saobhadh – a dhéanamh ar dhearcadh agus ar thuairimí an phobail ar imeachtaí laethúla. Tá an painéal mór *Il Messagero, mercoledì 12. October* [Deireadh Fómhair] 1988 (1989), comhdhéanta de mairísí miotail chun an nuachtán lodálach eapainmneach den dáta atá sa teideal a phriontáil. Rinneadh na saincheisteanna lárnacha atá greanta sna mairísí – fuadach, sceimhle, tragóidí – beagnach do-aitheanta do lucht féachana scoite an lae inniu ag dromchla casta scáinte na hoibre alúmanaim rilife seo.

Tugann péintéireacht **Antoni Clavé** iomhá faoi luach na nuachta preasa agus a scaipeadh ar fud an spáis uirbigh. Tagraíonn *New York II* [Nua-Eabhrac II] (1989) do scaipeadh an chultúir, a timthriall úsáide leanúnach, caitheamh tapa agus athsholáthar. Tá popfhilíocht agus úsáid colláis – íomhánna nuachtáin agus irisí a chuirtear i bhfeidhm go díreach ar an dromchla – ag teacht le táirgeadh ealaíonta an Mheiriceánaigh Robert Rauschenberg sna seascaidí: íomhánna fite fuaithe i socrú cosúil le pailmseist agus poncailthe ag strócanna gothacha de lí lonrúil.

Tá tagairt don nuacht, atá corpraithe i nuachtáin trí théacs agus grianghraif, mar bhonn agus mar bhonn taca freisin don choincheap *Wall* [Ballá] (2008), ina gcuireann an t-ealaíontóir ilmheán **Anna Baumgart** staid anásta agus tragóideach san fhíorshaol i láthair, bunaithe ar phointe sonracha i stair na hEorpa.

Greanta i gceannlitreacha ar chos ceann de na figiúirí ná an inscríbhinn Fóram Reuters – gníomhaireacht nuachta – chun bunús íocónagrafach an ghrúpa dealbhóireachta a léiriú. Go deimhin, is grianghraf preasa é an tagrán físiúil lena ndéantear bás ghrúpa as Beirlín a bhuanú, a theith tar éis dóibh a bheith aslonnaithe óna dtithe i mí Lúnasa 1961. An lá a tógadh an ghrianghraif, bhí an balla a dhéoinneann an chathair ag éirí níos deacra ná riamh le trasnú agus ag iompú isteach ina bhacainn mharfach a thabharfadh siombail don deighilt dhomhain idé-eolaíoch idir an tAontas Sóivéadach agus an tIarthar ar feadh na trí scór bliain le teacht. Suas go dtí 1989, nuair a tarraingíodh anuas an balla, ghlac **Frank Thiel** nóiméad stairiúil i roinnt de na grianghraif a dhéanann suas an sraith *Berlin* [Beirlín] (1990)

Déanann Baumgart tagairt do bhunús fóta-iriseoireachta a cuid dealbh trí gach duine a scoilteadh ina dhá leath shoiléire: gráduithe liath ar na codanna tosaigh agus codanna atá bán as a chéile ar chúil. Léiríonn an t-idirdhealú sin bunús déthoiseach an ghrúpa agus a thrasuí ó ghrianghraf go spás tríthoiseach.

Cé go bhfuil an dealbh i bhfad níos teibí ná an bunghrianghraf agus nach dtaispeánann sé aghaidheanna na ndaoine go mion, tugann Baumgart an réalachas suntasach do saothar chun na réada atá á n-iompar acu a athchruthú, lena n-áirítear uigeacht na mboscaí agus na málaí. Rinneadh an phráinne agus eagla a bhí le feiceáil i seasaimh agus comharthaí shaoránaigh Bheirlín sa ghrianghraf a bhogadh sna dealbha roisín, ábhar a úsáidtear go forleathan ag ainmneacha dealbhóireachta fíoracha comhaimseartha, mar Juan Muñoz nó Keith Edmier.



OLAF METZEL (*1952)

An Ghearmáin

IL MESSAGERO, MERCOLEDI 12. OTTOBRE 1988, 1989

Mairísí nuachtáin ar alúmanam; 237 x 310 x 27 cm

A ceannaíodh tríd an nGalerie Fahneemann (Berlín) in 1990



ANTONI CLAVÉ (1913–2005)

An Spáinn

NUA-EABHRAC II, 1989

Meáin mheasctha; 162 x 130 cm

Sínithe agus dátaithe (ar dheis níos ísle)

A ceannáodh ón ealaíontóir in 1991



ANNA BAUMGART (*1966)

An Pholainn

WALL, 2008 (ENSEMBLE DE 5 PHÍOSA DEALBHÓIREACHTA)

Roisín aicrileach agus péint aicrileach; 123 cm (áirde gach dealbh)

A ceannáodh tríd an Fundacja Lokal Sztuki (Vársá) in 2009



FRANK THIEL (*1966)

An Ghearmáin

**MAUERABRISS IN DER HÖHE DES ALFRED DÖBLIN-PLATZES
IN BERLIN-KREUTZBERG**

Sraith Beirlín (6 Ghrianghraf) (1990)

19.50 x 58.50 cm

Ar iasacht fhadtéarmach ó Bhailiúchán Ealaíne Pharlaimint na Gearmáine



FRANK THIEL (*1966)

An Ghearmáin

BRANDENBURGER TOR IN BERLIN, NOVEMBER 1989

Sraith Beirlín (6 Ghrianghraf) (1990)

19.50 x 58.50 cm

Ar iasacht fhadtéarmach ó Bhailiúchán Ealaíne Pharlaimint na Gearmáine



FRANK THIEL (*1966)

An Ghearmáin

MAUER AN DER SCHILLING-BRÜCKE IN BERLIN-KREUTZBERG, JUNE 1990

Sraith Beirlín (6 Ghrianghraf) (1990)

19.50 x 58.50 cm

Ar iasacht fhadtéarmach ó Bhailiúchán Ealaíne Pharlaimint na Gearmáine



FRANK THIEL (*1966)

An Ghearmáin

MAUER IN BERLIN-KREUTZBERG, DEZEMBER 1989

Sraith Beirlín (6 Ghrianghraf) (1990)

19.50 x 58.50 cm

Ar iasacht fhadtéarmach ó Bhailiúchán Ealaíne Pharlaimint na Gearmáine



FRANK THIEL (*1966)

An Ghearmáin

MAUER AM MARTIN GROPIUS-BAU IN BERLIN-KREUTZBERG, JUNI 1990

Sraith Beirlín (6 Ghrianghraf) (1990)

19.50 x 58.50 cm

Ar iasacht fhadtéarmach ó Bhailiúchán Ealaíne Pharlaimint na Gearmáine



FRANK THIEL (*1966)

An Ghearmáin

BERLIN-SPANDAU, JULI 1990

Sraith Beirlín (6 Ghrianghraf) (1990)

19.50 x 58.50 cm

Ar iasacht fhadtéarmach ó Bhailiúchán Ealaíne Pharlaimint na Gearmáine

6. DAONLATHAS AGUS CLAOCHLUITHE UIRBEACHA

Tugann grúpa comhleanúnach saothar le healaíontóirí Bulgáracha aghaidh, ar bhealach criticiúil agus eiseamláireach, ar ghnéithe éagsúla den tionchar a bhí ag ionchorprú na Bulgáire san Aontas Eorpach ar shaol na ndaoine.

TáMóitíf I (State Machine) [Meaisín Stáit], le **Nadezhda Oleg Lyahova**, mar chuid den tionscadal Globally and on a Long-term Basis the Situation is Positive [Go domhanda agus ar bhonn fadtéarmach tá an Staid Dearfach] (2007-2009), a chuimsíonn sraith gearrfhíseán a rinneadh ar shráideanna Shóifia, chomh maith le sraith priontaí digiteacha ar chanbhás (“móitífearna”) ina bhfuil íomhánna seasta ó na físeáin sin.

Tagraíonn an prionta digiteach seo do bharrachais na forbartha uirbí agus idirghabháil an rialtais i bpleanáil cathracha móra. Is siombail iad sraitheanna de mheaisíní tochaite, i línte agus eagraithe i sraitheanna cothrománacha amhail arm eachtrannach i bhfíschluiche ársa, ar an bhfiabhras tógála ar mhórsála a bhris amach sa Bhulgáir tar éis na tíre a chomhtháthú isteach san Aontas Eorpach. Mar a dúirt Lyahova féin:

“Mar thoradh ar a haontachas leis an Aontas an 1 Eanáir 2007, deonaidh stádas iomlán don Bhulgáir. Dá réir sin, tugadh an deis dúinn a bheith rannpháirteach i ngach tionscadal “speisialta”, “réigiúnach”, “nuálaíoch”, “trasteorann”, “ilchultúrtha” atá dírithe ar “nóirm AE” a chur chun feidhme agus a chuireann ar ár gcumas leas a bhaint as “raon leathan deiseanna” a chuireann an tAontas ar fáil. (...)

Tháinig infheisteoirí fiontraíochta, ag tabhairt trealamh agus daoine de gach cineál leo. Cuireadh tús le dianobair thógála. Bhí torann ag trealamh foirgníochta sa chomharsanacht. Tháinig coincreit agus iarann in ionad an fhéir ghlais. I lár na toirní, na láibe agus scamail deannaigh déanann daoine agus meaisíní díograiseacha a gcuid oibre laethúil chun ár dtodhchaí Eorpach a thógáil.”²⁰

Gheobhadh frithphointe idéalach ar fhís criticiúil agus amhrasach Lyahova léiriú idéalach sa phóstaer a dhear an maisitheoir agus an péintéir Polannach **Rafal Olbinsky**, áit a gcodlaíonn pearsanú ban na hEorpa, ar aon dul le samhlacha pictiúrtha d’Athbheochan na hIodáile, go síochánta os comhair thírdhreach búcólach, agus foirgnimh shuaitheanta na Polainne ag fás óna aisling.

Soláthraítear fíís éadrom den fhíorshásaimh i spásanna uirbeacha i bpéintéireacht **Vasilena Gankovska** áit a mbailíonn daoine óga go neamhchúiseach i móinéar Pháirc Burggarten Vín – **Afternoon at Burggarten #2** [Trathnóna in Burggarten #2] (2007) -.

Más rud é gur bhain obair Oleg Lyahova le cathair nua i mbun tógála, féachann grianghrafadóireacht dhigiteach na díse **Missirkov agus Bogdanov Weekend** [Deireadh seachtaine] 2126. Na Valchevs (2008) -, ina ionad sin, siar ar ailtireacht institiúideach an réimis chumannaigh; is é sin Teach Cuimhneacháin Pháirtí Cumannach na Bulgáire, Buzludzha (1981), a fheictear faoi láthair mar iarsma iontach neamhghnách a bhfuil cuma thodhchaíoch, ficsean eolaíochta air fós.

Tá an foirgneamh, le cruth UFO air (sórt brúidiúlach, reitrea-thodhchaíoch, sásar eitilte), ag seasamh amach i gcúlra tírdhreacha samhailteach, áit a bhfuil baill teaghlaigh gléasta i bhfeisteas béaloidis ag bogadh thart.

Chuir na léirmheastóirí in iúl:

“I nDeireadh Seachtaine 2126 – Na Valchevs (2008), léirítear go bhfuil teaghlach Valchev ar thuras griannmhar Dé Domhnaigh, ag spoisteoireacht le fánaí Sliabh Buzludzha. Tá roinnt baill teaghlaigh fiú i mbun roinnt scór ceoil a chumadh go fánach, díreach tar éis dóibh a long a thabhairt i dtír ar bharr an tsléibhe i dtírdhreach atá tréigthe seachas sin. Tá an radharc seo, cé go ndéanann sé tagairt do shean aois athshamhlaithe agus d’aois nua a ndearnadh leathchuimhniú air, suite sa todhchaí, tá an méid sin soiléir. É sin ar fad, in ainneoin a ngúnaí sórt eitnea-meánaoiseach, léinte mar a bheadh dashiqui, agus uirlisí ceoil lámhdhéanta, a chuireann béaloideas ligthe i ndearmad le fada ach fós bainteach le cultúr pobail i gcuimhne.

Tairgeann tableau Missirkov/Bogdanov leagan féideartha den chaoi a bhféadfaí Buzludzha a fheiceáil agus ardmheas a bheith air roinnt glúnta níos déanaí.”²¹



RAFAL OLBINSKI (*1945)

An Pholainn

AN PHOLAINN IN AE

Deartha ar ócáid ‘ballraíochta’

64 x 80 cm



NADEZHDA OLEG LYAHOVA (*1960)

An Bhulgáir

MOTIF I (MEAISÍN STÁIT); EAGRÁN 1/4, 2008

Prionta digiteach ar pháipéar; 59 x 64 cm

Inscríofa "GLOBALLY AND ON A LONG-TERM BASIS THE SITUATION IS POSITIVE"

A ceannaíodh ón ealaíontóir in 2011



VASILENA GANKOVSKA (*1978)

An Bhulgáir

AN AFTERNOON AT BURGGARTEN (TRÁTHNÓNA AG BURGGARTEN) #2, 2007

Sraith "A Burggarten Afternoon", 2007

Péinteanna ola, marcóir ar chanbhás



BORIS MISSIRKOV (*1971) & GEORGI BOGDANOV (*1971)

An Bhulgáir

TEAGHLACH VALCHEVS, SLIABH BUZLUDZHA (ÓN SRAITH "DEIREADH SEACHTAINE 2126"; EAGRÁN DE 3 + 1), 2008

Prionta lí Digiteach; 81 x 118 cm

A ceannaíodh ó na healaíontóirí in 2011

7. DAONLATHÚ NA HEALAÍNE

Gné a léiríonn béim ar leith sna saothair roghnaithe seo a leanas is ea indeoisíú na healaíne sa saol laethúil, i dtéamaí móra agus in ábhair imní shóisialta na huaire, amhail an caidreamh idir cultúr agus an margadh, gluaiseachtaí imirce nó an teaghlach.

Faoi láthair, le gníomhachtú polaitiúil-shóisialta na healaíne faightear ceann de na léirithe domhanda is éifeachtaí, is conspóidí agus is inaitheanta sa ghraifítí. Is é Knock, *Knock Knocking On Heaven's Door* (2007), le **Jaan Elken**, an toradh ar chleachtadh bhríomhar a chomhcheanglaíonn acmhainní teicniúla an tachisme agus an ghraifítí. Tar éis tréimhse hipear-réalaíoch, lig Elken dó féin a bheith meallta ag an bhfeiniméan cultúir sráide malartach seo a d'fheicfeadh sé go minic nuair a bhí sé ina chónaí i gceantar gheiteo Lasnamäe, nuair a bhí air dul tríd cúpla urlár éagsúil laistigh a bhí lán le siombailí uirbeacha sular shroich sé a stiúideo.

Is bosca miotalach de dhath liath neodrach agus gnáthchuma air - atáirgeadh múnlaith ar aonad tionsclaíoch - atá i gceist ag **Joep van Lieshout** lena *Medicine cabinet* [Cófra Cógas] (1992) sampla de rud ealaíonta discrédieach agus coincheapúil, áit a bhfuil údar agus pearsantacht an ealaíontóra as láthair de réir dealraimh. Nochtar dúinn é, áfach, mar phársa contrártha, mar nuair a bhíonn doras an bhosca á oscailt againn, aimsimid síniú an ealaíontóra, scriobláilte go mór, ar a bhun taobh istigh.

Bhunaigh an t-ealaíontóir **Atelier Van Lieshout** in 1995, stiúideo a leanann modheolaíocht chun an bonn a bhaint de mhíotas an tsárbhua ealaíonta. D'fhonn ealaín úsáideach agus samhlaíoch a tháirgeadh, a bhfuil braistint ghrinn áirithe aici agus ar mhaithe leis an tsochaí, tá cleachtas ildisciplíneach bunaithe ag Van Lieshout a tháirgeann saothair ar na teorainneacha idir ealaín, dearadh agus ailtireacht, lena ndéantar imscrúdú ar an difríocht bheag idir ealaín déantúsaíochta agus réada feidhmiúla olltáirgeacha.

Is móitíf lárnach é táirgeadh agus tomhaltas bia, arna chlaohlú ag an tionscal gaolmhar agus margáíocht ina dtáirgí caighdeánaithe agus i ndeilbhíní fógraíochta, in *Homage* de chuid **Marko Blažodo** Andy Warhol, ag tagairt go sainráite do shraith 1962 an ealaíontóra Mheiriceánaigh de 32 cannaí anraith Campbell, a mheastar inniu a bheith ina shainchomhartha ealaíne den scoth. In *Warhol 1* (2007) tá Blažo tar éis an canna anraith a chlúdach i bpóirseáid Gréag-Rómhánach, blaosc seachtrach uilechuimsitheach de sheaniarsmaí Rómhánacha agus d'ealaín chlasaiceach, rud a thugann le fios cineál cúplála idir cultúr clasaiceach agus ollchultúr.

Tá gluaiseachtaí imirce, agus an tionchar mór a bhíonn acu ar theaghlach agus ar shochaithe, ar cheann de na príomhábhair i ngairm bheatha an ealaíontóra as Málta, **Ruth Bianco**, le tionscadail ar nós *Connecting geographies* [Tíreolaíochtaí a nascadh] nó *Tidal dialogues and transit zones* [Idirphlé taoide agus criosanna idirthurais], lena bhforbraítear cleachtas ealaíne atá bunaithe ar thaighde lena ndéantar saincheisteanna críche agus gluaiseachtaí trasteorann a cheistiú.

Tá an poiliptic *Lines of migration* [Línte Imirce] (2020-2021) nasctha go soiléir leis an art contestataire nó ealaín sráide, i bhfianaise úsáid léiritheach na colláise, chomh maith le héifeachtacht chumarsáideach na siombailí agus na dteachtairreachtaí gonta scríofa a chuireann sé i bhfeidhm. Mar a luaigh an t-ealaíontóir féin, tá ról ríthábhachtach ag cáilíocht cheardaíochta agus thadhhlach an phársa ina coincheap, go háirithe ó cruthaíodh an saothar sin le linn phaindéim Covid-19, nuair a bhí ar an domhan dul i muinín cineálacha teagmhála cianda agus scaradh sóisialta.

Tá naisc teaghlach le feiceáil ó uillinn neamhghnách i saothar **Edith Karlson** dar teideal *Family* [Teaghlach] (2019). Is minic a oibríonn Karlson le carachtair arrachtacha nó ainmhithe, cibé an dtagann siad ó fhána imithe i léig nó ó íocónagrafaíocht beithíoch meánaoiseach a ndéantar iad a athlua níos déanaí i saol na litríochta agus na pictiúrlainne fantaisí. Uaireanta déantar cur síos ar dheilbh Karlson mar fhinscéalta, go háirithe nuair a thugtar tréithe agus iompar daonna dá hainmhithe nó dá neacha chun trácht a dhéanamh ar an tsochaí chomhaimseartha le súil chriticiúil.



RUTH BIANCO

Málta

LINES OF MIGRATION (LÍNTE IMIRCE), 2020-21

Diptic colláise - montáis ar pháipéar lámhdhéanta

Is é 160 x 250 cm an comhdhéanamh iomlán lena n-áirítear an fráma



JAAN ELKEN (*1954)

An Eastóin

KNOCK, KNOCK KNOCKING ON HEAVEN'S DOOR, 2007

Aicrileach ar chanbhás; 160 x 200 cm

Sínte agus dátaíthe (ar dheis in fochtar), dar teideal (sa lár ag an mbar)

A ceannaíodh ón ealaíontóir in 2007



JOEP VAN LIESHOUT (*1963)

An Ísiltír

CÓFRA CÓGAS, 1992

Roisín Múnlaíthe, 50 x 50 x 10 cm

Sínte (taobh istigh den doras)

A ceannaíodh tríd an Galerie Fons Welters (Amsterdam) in 1992



MARKO BLAŽO (*1972)

An tSlóvaic

WARHOL 1, 2007

Meáin mheasctha ar chanbhás,

100 x 80 cm

Ceannaíodh ón ealaíontóir é in 2010



EDITH KARLSON (*1983)

An Eastóin

FAMILY (TEAGHLACH), 2019

Coincréit, miotal, meáin mheasctha

Toisí athraitheach, airde thart ar 120 cm

NÓTAÍ

- 1 *“Tá an cumas fadhb a ainmniú agus/nó a athainmniú ar cheann de na héachtaí is éifeachtaí a bhaineann le saothar ealaíne, agus is féidir le saothair ealaíne cabhrú le fadhbanna a aithint agus réitigh a mholadh ar leibhéal an-leathan”.* Lvova, M.: *Ealaín agus Daonlathas: Fuinneamh Cruthaitheach na Saoránach mar Fhórsa um Athrú Sóisialta*. Dayton: Fondúireacht Kettering, 2017
- 2 Mar a dúirt scoláirí: “Glacaimid le hEalaíontóirí ar son Daonlathas (AFD) mar thúsphointe chun iniúchadh a dhéanamh ar an mbaint atá ag ealaín sa Ríocht Aontaithe le dlúthpháirtíochtaí trasnáisiúnta atá múnlaíthe ag imirce agus slógadh polaitiúil. Léiríonn stair AFD féile mar fhoirm agus mar chleachtas a chuimsíonn déanamh meirge agus póstaeir, saothair ealaíne, grianghraif, scannáin, meaisíní agus fuaimneanna, rannpháirtíocht, léirithe, léachtaí, agus taispeántais sleamhnán, ag ealaíontóirí de bhunús éagsúil chun aghaidh a thabhairt ar chomhtheagmhais polaitiúla i dteannta a chéile (...)”. Dlíthpháirtíochtaí Neamhbhuana: Ealaíontóirí ar son Daonlathas (1974–77), Feabhra 2023. Clár imeachtaí lena n-áirítear cainteanna le Cecilia Vicuña: “Aisling a Eagrú” nó “Aisling a Eagrú a bhí mar aisling”; Wing Chan agus David Morris: “Dlíthpháirtíochtaí Neamhbhuana”; agus Hannah Healey: “Ealaíontóirí don Daonlathas agus ealaín thurgnamhach mar chleachtas dlúthpháirtíochta”, i measc nithe eile. Siompóisiam Ar Líne trí zúmáil arna eagrú ag Ionad taighde Afterall, Ollscoil na nEalaíon, Londain.
- 3 Rún reachtach ó Pharlaimint na hEorpa an 28 Márta 2019 ar an togra le haghaidh rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena mbunaitear Clár Eoraip na Cruthaitheachta (2021 go 2027) agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 1295/2013 (COM(2018)0366 – C8-0237/2018 – 2018/0190(COD))
- 4 Rún ó Pharlaimint na hEorpa an 19 Eanáir 2016 maidir le ról an idirphlé idirchultúrtha, na héagsúlachta cultúrtha agus an oideachais i gcur chun cinn luachanna bunúsacha an Aontais (2015/2139(INI))
- 5 (Cartlann Bhailiúchán Ealaíne Parlaimint na hEorpa)
- 6 *ibid.*
- 7 *ibid.*
- 8 Doiciméadacht arna soláthar ag teaghlach an ealaíontóra (Cartlann Bhailiúchán Ealaíne Parlaimint na hEorpa)
- 9 *ibid.*
- 10 *ibid.*
- 11 WINTLE, Michael, “Europe on Parade”, in SPIERING, Menno y WINTLE, Michael (Ed.): *Smaointe na hEorpa ó 1914: Oidhreacht an Chéad Chogadh Domhanda*, Palgrave Macmillan, 2002, lgh. 121-124.
- 12 Idir 1977 agus 1982, chruthaigh Immendorff sraith pictiúr, líniochtaí agus priontaí dar teideal Café Deutschland, ina léirítear idé-eolaíochtaí contrártha na Gearmáine Thoir agus Thiar ar stáitse meafarach. <https://www.moma.org/collection/works/80069>
- 13 Mathews, D.: *The Ecology of Democracy (Eiceolaíocht an Daonlathais)*. Stáit Aontaithe Mhéiriceá: Kettering Foundation Press, 2014.
- 14 “Respect, retrait, ellipse: Willie Doherty est la représentation oblique du conflit irlandais. (...) De l’oeuvre de Willie Doherty - photographies, photomontages et vidéos - est difficile de comprendre les enjeux, tant plastiques que politiques, si l’on ne rappelle pas, avec Declan MacGonagle, le sens de l’expression « longue guerre » et la définition des murals de Derry : « longue guerre » fut utilisé par le mouvement républicain irlandais pour définir le processus global dans lequel ses membres se trouvent impliqués depuis les années soixante-six, mais, comme le souligne Declan MacGonagle, l’expression se réfère également à une guerre bien plus longue - inachevable ? - menée pendant des siècles entre Anglais et Irlandais ». Dominique Baqué : Pour un nouvel art politique. De l’art contemporain au documentaire, Flammarion - Champs arts, 2009, lgh. 189-193.
- 15 « Quant aux murals qui scandent les murs de Derry, et auxquels pour une part Doherty emprunte son lexique plastique, ils représentent, doublement et sur un model paradoxal, le langage revolté des dépossédés, des dominés, et le langage de ceux qui detiennent pouvoir et privilèges. (...) ». *ibid.*
- 16 « Doherty a articulé l’ensemble de son oeuvre autour du conflit et de ses modalités de représentation (...) Longtemps, les productions de Doherty se présenterent sous la forme de photo-textes : des photographies, noir et blanc pour la plupart, de grand format, évoquant soit des paysages apparemment tranquilles, soit des espaces urbaines soumis à la propagande, à la surveillance et au contrôle militaire, que venait barrer un texte laconique, aphoristique parfois - inscription du concept et de la revendication au coeur de la représentation. ». *ibid.*
- 17 Alors que les autorités s’emprescent aujourd’hui d’enlever, d’effacer tout signe de conflit, la photographie de Doherty s’applique au contraire à maintenir vivant le souvenir de ce qui déchira le pays, à exiger un devoir de mémoire ». *ibid.*
- 18 <https://museummayervandenbergh.be/en/zoektocht-naar-bruegel>
Chun tuilleadh anailíse a fháil, féach: Bernadette Van Haute: “Dulle Griet” i bpéintéireacht Pléimeannach ón seachtú haois déag: íomhá áiféiseach de chultúr tuathánach coitianta”, Acta Academica 2011 43(2): 1-40. Stór Institiúideach Unisa (UnisaIR), Ollscoil na hAfraice Theas.
- 19 Stefan Dzambazov ag caint faoi Andrey Daniel, ag tagairt do chomhrá atá le foilsiú ar an láithreán gréasáin vypreki.com. Féach: <https://nha.bg/en/page/exhibition-andrey-daniel---the-last-7-years-at-academia-gallery>
- 20 https://openartfiles.bg/en/files/download/1210/181207-183127_NOlyahovaPDF_web.pdf
- 21 Marie Bromander & Sebastian Rypson: “Monumental Negligence – or, how Bulgarian artists fight against monumental amnesia” [Faillí Ollmhór – nó, conas a throidéann ealaíontóirí Bulgáiracha i gcoinne amnéise ollmhór], 2019. <https://independent.academia.edu/MarieBromander>

ACMHAINNÍ BREISE

TAISPEÁNTAIS

Structures de domination et de démocratie, Centre Pompidou, Paris, 2018

Poéticas de la democracia. Imágenes y contra-imágenes de la Transición. Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid, 2018-2020.

Artists for Democracy (exhibition and archival display exploring the 1970s art and activism of the collective organisation "Artists for Democracy"). Presented by England & Co at the Horse Hospital, London, 2023.

LEABHAIR

Michael Wintle: "Europe on Parade" in SPIERING, Menno & WINTLE, Michael (Ed.): *Ideas of Europe since 1914: The legacy of the First World War*, Palgrave Macmillan, 2002. (EN)

Korza, P., Schaffer, B., & Assaf, A.: *Civic dialogue, arts & culture: findings from Animating Democracy*. Washington, DC. : Americans for the Arts, 2005 (EN)

Politik & Kunst - Kunst & Politik; Künstler und ihre Werke in den Bauten des Deutschen Bundestages in Berlin / Politics and Art - Art and Politics. Artists and Their Works in the Buildings of the German Parliament. Edited by order of the German Bundestag, by Dr. Andreas Kaernbach and Roger Sonnewald. Edition J.J. Heckenhauer, Berlin, 2005. (DE)

Dominique Baqué: *Pour un nouvel art politique. De l'art contemporain au documentaire*, Flammarion - Champs arts, 2009 (FR)

Joëlle Zask: *Art et démocratie. Les peuples de l'art*. Collection: Intervention philosophique. Presses universitaires de France, Paris, 2014 (FR)

Iván López Munuera: *Los encuentros de Pamplona (1972) como laboratorio de la democracia* (tesis doctoral). Universidad Complutense, Madrid, 2016 (ES)

F. de Meredieu: *Histoire matérielle et immatérielle de l'art moderne et contemporain*, Larousse, 2017. (FR)

Latorre, Guisela: *Democracy on the Wall. Street Art of the Post-Dictatorship Era in Chile*, 2019 (EN)
<https://ohiostatepress.org/books/titles/9780814214022.html>

Bill Posters: *The Street Art Manual*, Laurence King Publishing, 2020 (EN)

AILT

Robert, P. : « Les deux temps des arts visuels en démocratie: l'humanisme démocratique de l'art moderne et la démocratie praticable de l'art contemporain ». *Nouveaux Cahiers du socialisme*, 2016, (15), 67-76 (FR)

Puello, L. (2020). « Art and democracy. Exploring new ways to work creatively with citizens ». *Palabra*, 20(1), 64-74. (EN)
<https://doi.org/10.32997/2346-2884-vol.20-num.1-2020-3225>

SUÍOMHANNA GRÉASÁIN

<https://art-collection.europarl.europa.eu/en/>

<https://www.tate.org.uk/tate-etc/issue-42-spring-2018/opinion-john-paul-stonard-art-democracy>

<https://www.tate.org.uk/visit/tate-liverpool/display/democracies>

<https://www.tate.org.uk/art/art-terms/c/community-art>

EALAÍONTÓIRÍ A BHFUIL A GCUID SAOTHAR SA TAISPEÁNTAS

<https://www.francoiseschein.com/>

<https://www.goudielynch.fr/>

<http://hannahcollins.net/>

<https://www.twofourtwo.com/>

<https://www.jameshanley.net/>

<http://www.danwolgers.com/>

<https://www.paulgrahamarchive.com/>

<https://imma.ie/artists/willie-doherty/>

<http://www.flokasearu.eu/>

<https://www.frieze.com/article/olaf-metzel>

<https://www.antoni-clave.org/biographie/>

<https://www.missirkovbogdanov.com/>

<http://www.jaanelken.com/>

<https://www.ateliervanlieshout.com/>

<http://www.ruthbianco.com/Biodata.html>

<https://www.artnews.com/art-news/news/estonia-2024-venice-biennale-edith-karlson-1234649323/>



LE CHÉILE AR SON AN DAONLATHAIS

Bí páirteach i lecheile.eu



Is pobal é lecheile.eu de dhaoine a chreideann sa daonlathas agus ar mian leo fíorbhrí a thabhairt dó agus na chéad toghcháin Eorpacha eile ag druidim linn. Nascann sé daoine ó gach cearn den Eoraip ionas gur féidir leo bualadh le chéile, eolas a roinnt agus scileanna nua a fhoghlaim, agus daoine eile a spreagadh ag an am céanna chun vóta a chaitheamh in 2024.